

Şevket Dağdeviren

Vikipedi, özgür ansiklopedi

Mustafa Şevket Dağdeviren (d.1863, *Edirne* - ö. 1931, *İstanbul*), Türk siyasetçi.

1906-1913 arasında yayımlanan *Yeni Edirne* gazetesini çıkardı. 1918-1920 yılları arasında Edirne Belediye başkanlığı yaptı. *I. Dünya Savaşı*'ndan sonra ülkenin işgale uğraması üzerine kurulan *Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti*nin kurucularından biriydi.

İçindekiler

Yaşamı

- Yeni Edirne gazetesi
- Belediye başkanlığı dönemi
- Son yılları ve ölümü
- Ailesi

Yapıtları

- Edirne Salnamesi
- Balkan Savaşı Günlükleri

Kaynakça

Yaşamı

Edirne'nin önde gelen, varlıklı ailelerinden Dağdevirenzade Arif Bey ile Hacı Ayşe Hanım'ın oğlu olan Mustafa Şevket Bey, 1863 yılında Edirne'de dünyaya geldi.

Çocukluğunda Edirne İlkokulu'nda din dersleri aldıktan sonra Edirne Ortaokulu'nu bitirdi ve özel öğretmenlerden *Arapça*, *Farsça* ve *Türkçe* dersleri aldı.

14 yaşındayken (1877) memurluğa başladı; iki yıl süre ile Edirne Maliye Yazı İşleri (Mektupçuluk) Birimi ile Edirne İstinaf Mahkemesi Biriminde çalıştı. 4 Temmuz 1880'de aynı mahkemenin muhasebe memurluğuna atanan Şevket Bey, daha sonra Vilayet Yazı İşleri Biriminde mübeyyiz (temize çeken) olarak görev yaptı.

29 Ağustos 1882 yılında 4. *dereceden Osmanlı nişanı* aldı, 13 Şubat 1884 tarihinde rütbesi 3. *dereceye*, 22 Mart 1886 tarihinde ise 2. *dereceye* yükseldi. 27 Şubat 1888 tarihinde *Nişan-i Osmani* ile 4. *dereceden Mecîdi nişanı* aldı. 21 Ocak 1890 tarihinde rütbesi yükseltilerek *Rütbe-i Saniye Sınıf-ı Mütemayizi* oldu. 15 Nisan 1890 tarihinde *Uzunköprü* kaymakam vekilliğine atandı.^{[7][8]}

17 Şubat 1891 tarihinde *Vilayet Matbaası Müdürlüğü*ne getirilen Şevket Bey, Fransa'dan yeni teknoloji *litografi* ve basım makineleri ısmarlayıp Haziran 1895 tarihinde bu makineleri *Dedeâğaç*tan teslim alarak Edirne'ye getirdi, böylelikle basımevinin yeniden düzenlenerek çağdaşlaşmasını sağladı. Şevket Bey *Edirne Salnameleri* (İl Yıllıkları) ve *Edirne Gazetesini* yayınladı.^{[9][10]}

Mustafa Şevket Dağdeviren

Edirne Belediye Başkanı

Görev süresi

1918-1920

Yerine geldiği Ahmet Dağdeviren

Yerine gelen Kasım Yolageldili

Kişisel bilgiler

Doğum 1863

Edirne, Osmanlı Devleti

Ölüm 9 Şubat 1931

İstanbul

Evlilik(ler) Nebiye Dağdeviren

Çocukları M. Arif Dağdeviren (d. 1888)

Yaşadığı yer Edirne

Mesleği Siyasetçi, gazeteci

Dini *İslam*

Uzunköprü, Midye, Dimetoka, Mustafapaşa, Keşan ve Ortaköy kazalarının tarım vergisi ihaleleri (*âşar*) için görevlendirildi.^[7]

5 Ağustos 1892 tarihinde ücretsiz olarak Vilayet Eğitim/Öğretim üyeliğine getirildi ve padişahın adının verildiği okulun (bugünkü Edirne Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi) yapımında gösterdiği yararlılıklar nedeni ile 18 Şubat 1897 tarihinde Rumeli Kazaskerinden sonra gelen sivil aşama olan ikinci basamaktan *Rütbe-i Üldya* yükseldi.^[7]

25 Mayıs 1897 tarihinde *Yunan Muharebe Madalyası* aldı.^[7]

12 Temmuz 1898 yılında İskeçe Kazası Kaymakam Vekili oldu, aynı yıl Uzunköprü köyleri arasındaki sınır anlaşmazlıklarının çözümünde görevlendirildi ve Dedeoğaç Sancağı Mutasarrıf (İl ve ilçe arasındaki yönetim birimi) Vekili olarak görev yaptı. 1 Eylül 1899 tarihinde ise ikinci defa Dedeoğaç Sancağı Mutasarrıf Vekilliğine atandı.^{[7][8]}

Şevket Bey'in 13 Şubat 1901'de Bulgaristan Emareti tarafından verilen *3. dereceden Merit sivil madalyası*, 28 Mart 1901'de verilen *3. dereceden Mecîdi nişanı* ile 27 Haziran 1901'de İran Devleti tarafından verilen *3. dereceden Şîr-u Hurşit nişanı* bulunur.^[7]

8 Ağustos 1902 tarihinde *3. dereceden Osmanlı nişanı* alan Şevket Bey, 18 Kasım 1902 tarihinde Gümülcine Sancağı Mutasarrıf Vekili olarak atandı. 19 Ocak 1902 tarihinde İran Devletinin verdiği *2. dereceden Şîr-u Hurşit nişanı* ve 22 Kasım 1903'te *deHamidiye Hicaz Demiryolu Madalyası*nı aldı.^{[7][10]}

1905 yılının 20 Ağustos'unda Kaleiçi Semtinde çıkan büyük yangında yaklaşık 1270 konut, 4 cami, 1 tekke, Katolik Bulgar, Ortodoks Bulgar ve Fransız Surde Şarite okullarıyla birlikte 7 okul, 6 kilise, 13 havra, 55 mağaza, 33 meyhane, 4 eczane, 1 karakol, 210 dükkân, 16 kahvehane, 200 iş yeri, 4 bağ evi, 1 basım evi, 1 lokanta, 1 kiraathane, 2 at değirmeni, 1 hamam, 28 ahır, 13 fırın, 12 oda, 2 han olmak üzere yaklaşık 1687 yapı kullanılamaz hale gelmiştir. O günkü parayla oluşan hasarın 500,000 lira civarında olduğu tahmin edilmektedir. 16 saat süren yangının sonrasında açıkta kalan ailelerin diğer semtlere yerleştirilmesi ve gereksinimlerinin giderilmesi için kurulan komisyonda Vilayet Basımevi Müdürü Şevket Bey etkin görev almıştır.^[11]

18 Temmuz 1904 tarihinde *2. dereceden*, 9 Nisan 1906 tarihinde ise *1. dereceden Mecîdi nişanı* sahibi oldu.^[7]

Şevket Bey, 13 Temmuz 1893 tarihinde Edirne Vilayeti Sanayi Okulu Komisyonu üyeliğine, 14 Eylül 1906 tarihinde aynı kurumun başkan yardımcılığına, Aralık 1907 tarihinde ise komisyon başkanlığına getirildi.^[7] 1908 yılında ise Şevket Bey'in portesini de yapan Ressam Hasan Rıza Bey bu okulun müdürlüğüne getirildi.^[12]

Yeni Edirne gazetesi

Kurucusu olduğu Yeni Edirne gazetesi

Şevket Bey, 1913 Balkan Savaşı'nda Edirne'nin işgal günlerinde^[4]

Şevket Bey Edirne Belediye başkanlığı döneminde

1906 yılında yayın yaşamına başlayan *Yeni Edirne* gazetesi Şevket Bey tarafından kuruldu. İmtiyaz sahibi ve sorumlu müdürlüğünü üstlendiği gazete, başlangıçta haftada 2 gün, sonraları ise haftada 3 gün yayın yaptı. Gazetenin yönetim yerinin önceleri Rüstem Paşa Hanı'nın üst katı, sonra hükümet konağı ve en son da belediye karşısındaki özel bir yapı idi. Siyasal-ulusal bir Osmanlı gazetesi olan Yeni Edirne, yayın yaşamını 1913 yılına kadar sürdürmüş, geliri yoksul Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin eğitiminde kullanılmıştır.^{[7][9][10][13]}

Şevket Bey Hanya'da sürgünde^[2]

Belediye başkanlığı dönemi

Şevket Bey, Balkan Savaşı'nda esir düştü ve Sarayiçi'ne götürüldü. Edirne'nin Bulgarlar'dan geri alınmasından sonra 1918-1920 yılları arasında Edirne Belediye Başkanlığı yaptı.

Şevket Bey; 2 Kasım 1918'de Edirne Milletvekili Faik Kaltakkıran, Avukat Şeref Aykut, Tüccar Kasım Yolageldili ve bazı Edirneli yurtseverlerin katılımı ile İstanbul'da Küçük Kınacıyan Han'daki Kasım Yolageldili yazıhanesinde yapılan toplantıya katılmış ve bu toplantıda, Trakya'nın savunmasında ve geleceğinin belirlenmesinde çok önemli rol oynayacak olan Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin kurulmasına karar verilmiştir. 7 Kasım 1918 tarihinde yapılan ikinci toplantıda derneğin isminin Trakya Paşaeli Müdafaa Heyet-i Osmaniyyesi olması kararlaştırıldı ve 1 Aralık 1918'de Şevket Bey'in sekreterliği ve kongre başkanlığında dernek kuruldu.

16 Ekim 1919'da yapılan kongrede dernek başkanlığına getirilen Şevket Bey, Yunanlar tarafından Trakya'nın İşgali'ne kadar geçen dokuz buçuk aylık son derece sıkıntılı bir dönemde Trakya'nın geleceğini belirleyecek etkin çalışmalar yaptı. 1920 Mayıs'ında Naib Tahir Efendi Edirne valiliğini Şevket Bey'e bıraktı.^[14] 25 Temmuz 1920 tarihinde Edirne'nin Yunanlar tarafından işgalinde dernek ileri gelenleri ve kolordu Bulgaristan'a geçerken, Şevket Bey Edirne'de kalarak yapılan anlaşmayı vali vekili sıfatıyla imzalamıştır

İşgal sırasında, Yunanistan'da Venizelos'un yerine kralcılar iktidara geçince, Şevket Bey diğer vatanseverlerle birlikte başta Girit Ada'sında bulunan Hanya'ya olmak üzere 4 kere sürgüne gönderildi.^{[10][14][15][16][17][18]}

Son yılları ve ölümü

İşgalin sona ermesi ile Edirne'ye dönen Şevket Bey, Trakya Tayyare Cemiyeti 'nin başına getirilmiş ve pek çok yararlı etkinliğe imzasını atmıştır. Daha sonra Türk Hava Kurumu adını alan bu derneğin Trakya Başmüfettişi iken rahatsızlanan Şevket Bey, tedavisi için gittiği İstanbul Erenköy'deki annesinin evinde 9 Şubat 1931 tarihinde yaşamını yitirdi. Cenazesi Erenköy Sahrayıcedit mezarlığına defnedildi.

Ailesi

Nebiye Hanım'la evli olan Şevket Bey Edirne Müzesi'nin kurucusu^[19] tarihçi Arif Dağdeviren'in (1888 - 1979) babasıdır.^{[20][21]} **II. Mahmud** tarafından Dağdeviren Ailesine verilen ancak büyük bir kısmı Bulgaristan sınırları içinde kalan Vaysal'daki Karapınar Çiftliği'nin sahibi ve yöneticisi olan Şevket Bey'in, Sabire Dağdeviren, Melahat Berk, Selçuk Dağdeviren, Zerrin ve Nermin Dağdeviren, Şevket Dağdeviren ve Oya Altınel isimlerinde 7 torunu olmuştur

Trakya-Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Lüleburgaz Kongresi İdare Heyeti, 31 Mart 1920. Oturanlar soldan sağa: Şakir Kesebir, Cafer Tayyar Paşa, **Şevket Bey**, Hilmi Ergene Ayaktakiler soldan Salih Cevdet, Cemal Bey, Nazmi beyzade İsmail, Salih Cemal, Şevket Ödül^{[3][4][5][6]}

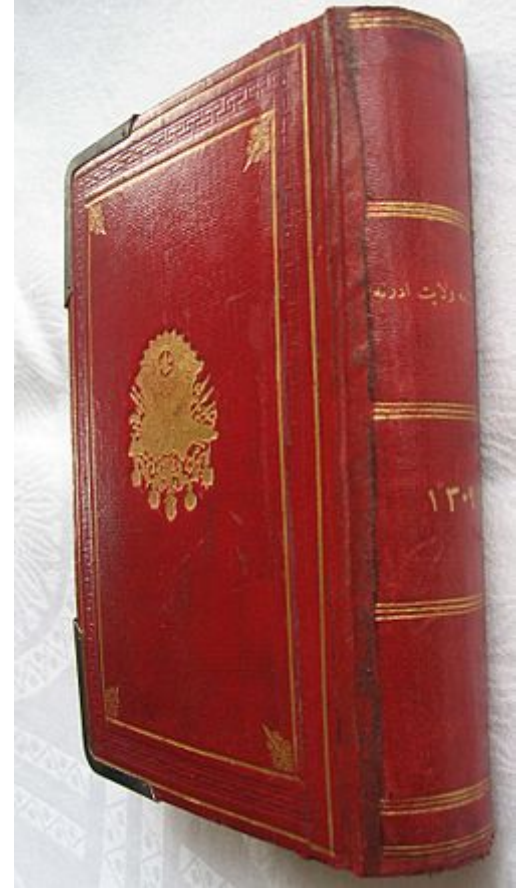
Rifat Osman Bey, Şevket Dağdeviren ve Süheyl Ünver

Tarihçi yazar Osman Nuri Peremeci, Şevket Bey'i; "Çok zeki, çok nazik, güzel sohbetli, herkese iyilik etmeyi sever, yurtsever bir adamdı." diye betimler.^{[10][14]}

Yapıtları

Edirne Salnamesi

Şevket Bey'in 1892 yılında hazırladığı *Edirne Salnamesi* (Edirne İl Yıllığı) iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümü klasik benzerleri gibi düzenlenmiş olup, tüm ilde bulunan yönetim birimleri ve bu kadrolarda çalışanların isimleri ile şehre ait istatistiksel bilgileri içermektedir. İkinci bölümde ise; 1892 yılındaki, il sınırı Selanik'ten Çatalca'ya uzanan, Kırklareli, Tekirdağ, Gelibolu, Gümülcine, Dimetoka ve Dedeağaç'ı da içine alan büyük Edirne Vilayeti'ni konu olarak ele almıştır. Yapıtı; Osmanlı-Türk alfabesi ile yazılmış, ağır bir Tanzimat Türkçesi dilindedir. Salname, Trakya Üniversitesi'nden Dr. Ratip Kazancıgil ve Öğr.Gör.Nilüfer Gökçe tarafından günümüz Türkçesine aktarılarak 2005 yılında yayınlanmıştır.^{[8][10]}

1892 tarihli Edirne Salnamesi

Balkan Savaşı Günlükleri

1912-1913 Balkan Savaşları sırasında Şevket Bey Edirne'de kalmış ve 155 gün süren Edirne kuşatması ile ilgili günlüklerini tutmuştur. Bu günlükler Edirne savunmasının sivil yüzünü ve savaş ağırlıklı olayları anlatması açısından önemli bir belge niteliğindedir. Günlüklerin 1. bölümü, Şevket Bey'in ikinci kuşaktan torunu Behlül Cem Altınel tarafından Dr. Ratip Kazancıgil'e verilmiş ve günümüz Türkçe'sine aktarılarak Salname'nin son kısmına eklenmiştir.^[8]

Aynı anılar yine Dr. Ratip Kazancıgil'in günümüz Türkçesi ile 2013 yılının Mayıs Ayı'nda "*Savaşı Yaşayanların Kaleminden Edirne Balkan Savaşı Anıları* Hafız Rakım Ertür M. Şevket Dağdevirenzade Dr. Rifat Osman" başlığı ile 2. baskısını yaparak Edirne Valiliği Kültür Yayınları tarafından yayınlanmıştır.^{[10][22]}

Kaynakça

- ¹ Kayıcı Haluk, **Edirne'de Altı Ay Musavver Edirne Tarih-i Mahsuriyyeti** İdam Gazetesi Edirne Harb Muhabiri Kenan, Sabah Gazetesi Edirne Harb Muhabiri Nazm *Ceren Yayıncılık s:13 Edirne 2014*
- ² Bıyıklioğlu Tefik, **Trakya'da Millî Mücadele Cilt 2 Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları Resim: 71 1992 Ankara**
- ³ Güner Zekai, **Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin Kuruluşu ve Faaliyetleri (1 Aralık 1918 - 13 Mayıs 1920) Atatürk Araştırma Merkezi Ankara 1998 s: 203**
- ⁴ Bıyıklioğlu Tefik, **Trakya'da Millî Mücadele Cilt 2 Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları Resim: 32 1992 Ankara**
- ⁵ Altinel B. Cem **1863 - 1931 Şevket Dağdeviren ve Edirne's** Edirne Belediyesi Yayınları No: 27 sayfa: 62 Nisan 2017 İstanbul
- ⁶ Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi Tefik Bıyıklioğlu Arşivi Belge No: 32 TB D: 151 N: 76
- ⁷ ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j Başbakanlık Osmanlı Arşivleri DH.SAİD 55.39 s:75 - 76 ve DH.SAİD 80.174
- ⁸ ^a ^b ^c ^d Kazancıgil Ratip, Gökçe Nilüfer, **Dağdevirenzade M. Şevket Bey'in Edirne Tarihi ve Balkan Savaşı Anıları**, Türk Kütüphaneciler Derneği Edirne Şubesi Yayınları, 2005 Edirne
- ⁹ ^a ^b Bilar Ender, **Edirne'nin Basın-Yayın Tarihi (1361-2006) Cilt 1, Sayfa: 54, 111, 295 Edirne Valiliği 2006 "Yeni Edirne"** (<http://www.osmanlicagazeteler.org/Sayfa.php?il=Edirne&GazeteID=YeniEdirne>).
- ¹⁰ ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g Altinel B. Cem Kuruluşunun 100. Yılında Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Derneği Yöneticilerinin Yaşam Öyküleri Edirne Belediye Başkanlığı Yayınları No:30 Edirne 2018 ISBN 978-605-67594-4-4
- ¹¹ ^a 1283 sayılı 25 Ağustos 1321 tarihli EDİRNE GAZETESİ

12. ^ Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver, Şehit Ressam Hasan Rıza Hayatı ve Eserleri Trakya Üniversitesi Yayınları No: 165 Ekim 2015
13. ^ [Osmanlicagazeler.org sitesi](#). Erişim tarihi: 21Kasım 2017.
14. ^ [abc](#) Peremeci Osman Nuri, **Edirne Tarihi**, *Edirne ve Yöresi Eski Eserleri Sevenler Kurumu Yayınları*, Sayfa 170-171 ve 342 1939 İstanbul
15. ^ Bıyıklıoğlu Tevfik, **Trakya'da Millî Mücadele Cilt 1**, *Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları Sayfa 124-280* 1992 Ankara
16. ^ Aykut Mehmet Şeref, **Trakya Millî Mücadele Tarihi Malta Hatıratı ve Malta'da Türkler** Alfa Yayınları s:7 - 124, 2010 İstanbul
17. ^ Güner Zekai, **Trakya-Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin Kuruluşu ve Faaliyetleri (1 Aralık 1918 - 13 Mayıs 1920)**, *Atatürk Araştırma Merkezi S: 11 - 176*, 1998 Ankara
18. ^ Altınel B. Cem **1863 - 1931 Şevket Dağdeviren ve Edirne's** Edirne Belediyesi Yayınları No: 27, sayfa:36 Nisan 2017 İstanbul
19. ^ Yıldırım Şahin, Karakaş Günay **Edirne Müzeleri ve Ören Yerleri**, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı - Yapı Kredi Yayınları Sayfa 92, 2006 İstanbul
20. ^ Dağdeviren Arif, **Edirne'de Sinan ve Selimiyesj** 1968 Edirne
21. ^ <http://www.trakyanet.com/trakya/edirne/edirne/242-muzeler.html>
22. ^ Kazancıgil Ratip, **Savaşı Yaşayanların Kaleminden Edirne Balkan Savaşı Anıları Hafız Rakım Ertür M. Şevket Dağdevirenzade Dr Rifat Osman**, *Edirne Valiliği Kültür Yayınları*, S: 139 - 207 2013 İstanbul

G T D	Edirne Belediye Başkanları	[göster]
G T D	Osmanlı Edirne Valileri	[göster]

"https://tr.wikipedia.org/w/index.php?title=Şevket_Dağdeviren&oldid=20227481" adresinden alındı.

Bu sayfa son olarak 21 Aralık 2018 tarihinde ve 22.14 saatinde düzenlenmiştir

Metin [Creative Commons Atıf-BenzerPaylaşım Lisans](#)ındadır; ek koşullar uygulanabilir Bu siteyi kullanarak, [Kullanım Şartlarını](#) ve [Gizlilik Politikasını](#) kabul etmiş olursunuz.

Wikipedi® (ve Wikipedia®) kâr amacı gütmeyen kuruluş olan [Wikimedia Foundation, Inc.](#) tescilli markasıdır